

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"12" 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050810-Turizm işinin təşkili A+B, 050408-Menecment, 050809- Turizm bələdçiyi

Fakultə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş" (Kafedranın 12 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: HFS-B04.2

Tədris ili: III (2025-2026). Semestr: V

Tədris yükü cəmi: 30 saat. Auditoriya yükü-15 saat:(Mühazirə 15 saat, Seminar 15 saat).

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmidərəcəsi: Leyla Yusubzadə Yusif qızı Müəllim

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

Məsləhət saati: II-V günlər: saat 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: leylayusubzada@gmail.com

III.Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. Vaqif Niftullayev "Sahibkarlığın əsasları" Bakı-2002
2. Məhərrəmov A.M. Sahibkarlıq:nəzəriyyədən praktikaya. Bakı: 2009,358 s.
3. Romella Məhərrəmovə ;Solmaz Musayeva. "Sahibkarlıq" Bakı 2019,70 s.
4. "Biznesin təşkili və idarə edilməsi" iqtisad universiteti-2011;müəllif kollektivi-2011.Bakı-2011,464 s.

Əlavə

5. Biznesin təşkili və idarə edilməsi. Dərslik. A.B.Abbasovun ümumi elmi redaktəsi ilə. Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2011.
- 6.Abbasov A.B., Abbasov S.A. Biznesin əsasları. Bakı. "Elm və təhsil" nəşriyyatı. 2017.
- 7.Cəbiyev R.M. «Azərbaycanda bazar infrastrukturunun formalaşması və inkişafı». Bakı,2000.
8. [http://: www.economy.gov.az](http://www.economy.gov.az)

- 9.Əhmədzadə M.İ. Biznes-plan: praktikum. - Nafta-Press nəşriyyatı, Bakı-2010.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "İqtisadiyyata giriş" kimi fənnin tədrisi zəruridir.

V. Korekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün paralel olaraq "Biznesin əsasları" və fənninin tədrisi zəruridir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Sahibkarın funksiyalarından biri müəssisənin yaradılması təşəbbüsüdür. O, biznesin maliyyələşdirilməsi, müəssisənin idarə edilməsi,

qeyri - müəyyənliklərin öhdəsindən hərəkətverici qüvvəsi gəlmək funksiyalarını yerinə yetirir. Sahibkarlar cəmiyyət, digər sahibkar, işçilər və sairə qarşısında müəyyən məsuliyyət daşıyırlar. Deməli sahibkar müəyyən hüquq və vəzifələri yerinə yetirməklə iqtisadi azadlığın reallaşmasını təmin edir. Bazar iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsi olan sahibkar mövcud iqtisadi resurslardan qənaətlə, səmərəli istifadə edərək dünya standartlarına uyğun rəqabət qabiliyyətli məhsul istehsalını artırmasını, rəqabət bazarında öz təklifi ilə çıxış edə bilməsinə və nəticədə yüksək mənfəət götürməsinin təmin edilməsindən ibarətdir. Sağlam sahibkarlıq mühitinin yaradılması, insanların sahibkarlıq ruhunda tərbiyə olunması və sahibkarlıq fəaliyyətinin öncül inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi barədə zəngin biliklər verməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: *Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməyəcək.*

X. Təqvim planı. Mühazirə 15 saat, Cəmi 15 saat

№	Mövzuların adı	Mühazirə	
		Saat	Tarix
1.	Mövzu 1. Sahibkarlıq fəaliyyətinin məzmunu və əhəmiyyəti Plan: Sahibkarlıq fəaliyyətinin məzmunu Sahibkarlıq haqqında nəzəriyyələrin yaranması və inkişaf tarixi Sahibkarlıq fəaliyyətinin mahiyyəti və məqsədi Sahibkarlıq fəaliyyətinin subyektləri Sahibkarın və alıcıların qərarlarına təsir göstərən amillər	2	
2.	Mövzu 2. Müəssisə təsərrüfat fəaliyyətinin subyekt kimi Plan: Müəssisə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkilatı forması kimi Müəssisə açıq sistem kimi Hüquqi şəxs anlayışı Müəssisələrin təsnifatı Müəssisələrin birləşməsi	2	
3.	Mövzu 3: Sahibkarlıq rəqabəti və növləri Plan: 1.Sahibkarlıq rəqabəti və növləri 2.Sahibkarlıq sirri və rəqabət 3.Sahibkarlıq risklərinin mahiyyəti və növləri 4.Lahiyələrin maliyyələşdirilməsi riskləri və risklərin sığortalanması 5. Biznes planının və sahibkarlıq risklərinin aşağı salınması	2	
4.	Mövzu 4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin mühiti və sferası Plan: 1. Sahibkarlıq fəaliyyətinin xarici mühiti 2. Sahibkarlıq fəaliyyətinin daxili mühitinə əsas amilləri 3.Sahibkarlıq fəaliyyətinin növləri. 4.İstehsal sahibkarlığı 5.Kommersiya sahibkarlığı 6.Məsləhətçilik sahibkarlığı 7.Maliyyə sahibkarlığı	2	
5.	Mövzu 5. Sahibkarlıq fəaliyyətində marketing Plan: 1. Marketingin funksiyaları 2. Marketing tədqiqatlarının məzmunu 3. Marketing tədqiqatının informasiya təminatı 4. Sahibkarlıq fəaliyyətində marketing xidmətinin əhəmiyyəti	2	
6.	Mövzu 6 .Biznes və iqtisadi mühit	2	

	Plan: 1. Biznes və onun mahiyyəti 2. Sahibkarlıq mühiti 3. Biznesin funksiyaları 4. Biznes planın hazırlanması və onun texniki iqtisadi əsaslandırılması 5. Biznes planın əsas parametrləri və göstəriciləri	
7.	Mövzu 7: Biznes konsepsiyasının işlənib hazırlanması Plan: 1. Biznesin sferası və məqsədinin seçilməsi 2. Biznesin inkişaf strategiyası 3. Biznesin təşkili mərhələləri və onların məzmunu 4. Müəssisənin işinin təşkili	2
8	Mövzu 8. Biznes mədəniyyəti 1. Biznes mədəniyyətinin mahiyyəti və əhəmiyyəti 2. Firma mədəniyyəti 3. İşgüzar etika 4. Milli biznesmenlərin əsas keyfiyyətləri 5. İşgüzar etiket	1
	Cəmi:	15

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı bacarmalıdır: İstehsalın idarə edilməsində idarə etmə qərarlarının məzmunu və qəbul edilməsi xüsusiyyətləri. Sahibkarlıq fəaliyyəti qərarlarının hazırlanması, qəbul edilməsi və həyata keçirilməsi xüsusiyyətlərinə qiymətləndirilməsi metodlarını.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

"Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş" fənni sağlam sahibkarlıq mühitinin yaradılması, insanların sahibkarlıq ruhunda tərbiyə olunması və sahibkarlıq fəaliyyətinin öncül inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi barədə zəngin biliklər verməkdən ibarətdir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Sahibkarlıq fəaliyyətinin məzmunu.
2. Sahibkarlıq haqqında nəzəriyyələrin yaranması və inkişaf tarixi.
3. Sahibkarlıq fəaliyyətinin mahiyyəti və məqsədi.
4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin subyektləri.
5. Sahibkarın və alıcıların qərarlarına təsir göstərən amillər.
6. Müəssisə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkilatı forması kimi
7. Müəssisə açıq sistem kimi
8. Hüquqi şəxs anlayışı
9. Müəssisələrin təsnifatı
10. Müəssisələrin birləşməsi

II Kollektiv sualları

1. Sahibkarlıq rəqabəti və növləri
2. Sahibkarlıq sirri və rəqabət

3. Sahibkarlıq risklərinin mahiyyəti və növləri
4. Lahiyələrin maliyyələşdirilməsi riskləri və risklərin sığortalanması. Sahibkarlıq fəaliyyətinin xarici mühiti
5. Sahibkarlıq fəaliyyətinin xarici mühiti
6. Sahibkarlıq fəaliyyətinin daxili mühitinin əsas amilləri
7. Sahibkarlıq fəaliyyətinin növləri.
8. İstehsal sahibkarlığı
9. Kommersiya sahibkarlığı
10. Məsləhətçilik sahibkarlığı

XV. İmtahan sualları:

1. Sahibkarlıq fəaliyyətinin məzmunu.
2. Sahibkarlıq haqqında nəzəriyyələrin yaranması və inkişaf tarixi.
3. Sahibkarlıq fəaliyyətinin mahiyyəti və məqsədi.
4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin subyektləri.
5. Sahibkarın və alıcıların qərarlarına təsir göstərən amillər.
6. Müəssisə sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkilati forması kimi
7. Müəssisə açıq sistem kimi
8. Hüquqi şəxs anlayışı
9. Müəssisələrin təsnifatı
10. Müəssisələrin birləşməsi
11. Sahibkarlıq rəqabəti və növləri
12. Sahibkarlıq sirri və rəqabət
13. Sahibkarlıq risklərinin mahiyyəti və növləri
14. Lahiyələrin maliyyələşdirilməsi riskləri və risklərin sığortalanması
15. Sahibkarlıq fəaliyyətinin xarici mühiti
16. Sahibkarlıq fəaliyyətinin daxili mühitinin əsas amilləri
17. Sahibkarlıq fəaliyyətinin növləri.
18. İstehsal sahibkarlığı.
19. Kommersiya sahibkarlığı.
20. Məsləhətçilik sahibkarlığı.
21. Maliyyə sahibkarlığı
22. Marketingin funksiyaları
23. Marketing tədqiqatlarının məzmunu.
24. Marketing tədqiqatının informasiya təminatı.
25. Sahibkarlıq fəaliyyətində marketing xidmətinin əhəmiyyəti
26. Biznes və onun mahiyyəti
27. Sahibkarlıq mühiti
28. Biznesin funksiyaları
29. Biznes planının hazırlanması və onun texniki iqtisadi əsaslandırılması
30. Biznes planının əsas parametrləri və göstəriciləri
31. Biznesin sferası və məqsədinin seçilməsi
32. Biznesin inkişaf strategiyası
33. Biznesin təşkili mərhələləri və onların məzmunu
34. Müəssisənin işinin təşkili
35. Biznes mədəniyyətinin mahiyyəti və əhəmiyyəti
36. Firma mədəniyyəti
37. İşgüzar etika
38. Milli biznesmenlərin əsas keyfiyyətləri
39. İşgüzar etiket

"Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş" fənninin sillabusu 050810-"Turizm işinin təşkili" A+ B, 050408-Menecment, 050809- Turizm bələdçiyi ixtisası üzrə tədris planı və işçi tədris proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus *"İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"* kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (12 sentyabr 2025-ci il, 01 №-protokol).

Kafedra müdri v.i.e:

dos.G.T.Əliyeva

Fənn müəllimi:

m. L.Y.Yusubzadə